

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Редіамації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Проти указу із 1876 р.

Із хвилею, як заворушили ся всі російські народи проти дотеперішнього режиму — оживили ся також і змаганя російських Українців. Російському народови приходиться боротись тільки за здобуте політичних й соціальних реформ, а всі не-російські поневолені народи, що досі були безустанно предметом абрусення, мусять зводити ще й борбу за свої національні права. В с'ім напрямі найгірші покривджені народ український, над яким як змора тяжить — ганебний указ із 1876 р. Отсе й причиною, що під теперішню хвилю акція української інтелігенції стремить в першій лінії до знесення драконських обмежень, які спиняють розвиток нашого слова. До заходів Українців зареєстрованих нами давніше додамо ось ще два нові. Українські письменники й письменниці із Київа проф. В. Б. Антонович, Н. Ф. Білишевський, Н. П. Василенко, М. Грінченко, Б. Грінченко, В. Доманицький, С. Ефремов, П. Житецький, проф. А. Кримський, І. Нечуй-Левицький, М. Левицький, М. Лисенко, Л. Старица-Черняхівська, І. Степановко і др. вислали, як доносить „Київ. Откл.“, до пред'являтеля правової комісії Кобека ось таку телеграму: Підписані українські письменники, проживаючі в Київі уважають, що супроти тяжких обмежень, яким підлягає українське слово є річю конечною, аби в комісії, якою Ваше Впревосходительство проводить, взяли участь і пред'являтелі української літератури і мають те переконане, що печатному

слову можуть дати необхідному свободу тільки рішуче усунене „предварительної цензури“ і впливу адміністративної влади на справу печати“.

Одеські Українці порушили сюж справу на зборах тамошних російських журналістів, що відбули ся 25. лютого і дебатували над бажаннями преси, які-б яло ся пред'явити Кобеку через окрему делегацію. Підчас зборів було — як доносять „Одес. Новости“ — багато мов посьвячених також справі необхідності свободи для „нарічній“ иньших народів, що заселяють Росію, а передовсім для язика українського (в орг. малоруского). Представителі українського слова Шелухин, др. Луценко і Сигаревич звернули увагу, зборів на ексклюзивне положене української мови, над якою тяжать крайню строгі обмеження. Вважаючи річню конечною, щоб українська мова була рівноуправнена з російською з полишенням для неї повного права горожанства, просили вони, щоб се бажане умістити в прочих бажаннях збору. Я. Новиков (одеський гласний) підпер горячо й енергічно думку про необхідність повної свободи для українського слова, бо існуючі обмеження зроджують тільки ворожнечу і озлоблене між двома спорідненими народами. Такі розпорядки можуть, після его думки, піддержувати тільки вороги російської держави, тому він вважає конечним домагатись їх усунення ради повного з'єдинення всіх народів, що живуть у Росії. По ухваленню вислання окремих делегатів зредагувала комісія, в якій склад входили також Шелухин і Сигаре-

вич, постуляти збору згідні із думками висловленими у промовах речників, які збір одногласно прийняв і який буде вручений Кобеку.

На справу безпримірного варварського гноблення українського слова прийшло ся наткнути й комітети міністрів ще на засіданню д. 15. н. ст. лютого, коли полагоджувано переслідуваня ріжних російських інновіцій... Христос послав апостолів, щоб научали усі народи і голосили евангелиє у всіх мовах, одначе на глум сему офіційна російська церков — українську мову проскрібувала. Ще від 1863 р. отже ще перед 1876 увійшла в життя у Росії, одинока на земску кулю, заборона на українську мову що до переводів св. письма, проповідий і катехизацій...

Офіційний комуїкат повідає, що „на тім засіданню комітет міністрів обговорював з ініціави Августійшого президента Імператорської академії наук — справу скасованя існуючих від 1863 р. обмежень для виданя перекладів св. письма в українській мові“. Що рішив комітет в тій справі, не відомо. До річи додамо, що президентом Академії наук є вел. кн. Константин, той сам, що був на похоронах вел. кн. Сергія. Він стоїть осторонь від політики і займає ся літературою а навіть пише поезії.

За сим подаємо текст меморіалу одеських Українців, пересланого на д. 15. І. с. р. пред'являтели комітету міністрів Віттему в справі знесення указу із 1876 р.:

У верхній частині найвишнього указу з дня 12. грудня 1904 р. о нарисах до поправи державного

порядку висказано певність, що до них з прихильністю віднесе ся та часть суспільности, „котра правдивий поступ рідного краю бачить в підтримуванню державного спокою і в неперервним заспокоюванню щоденних потреб народних“. Уважаючи помічну участь за підписаний вираз прихильности, ми, відписані члени інтелігентної части малорускої суспільности, уважаємо за свій громадянський обовязок звернути увагу комітету міністрів на одно з тих нарушень обовязуючого в царстві закона, котрим адміністрація відриває силу основних законів, глибоко вражає свята і найгарнійші національні чувства малоруского народу, обиджає его достоїнство, шкодить поступови рідного краю, нарушує спокій краю і нищить всяку спроможність заспокоювати щоденні потреби народні. Длятого то в ім'я авторитету названого указу, котрий в одній своїй точці велить „взяти ся за успішні способи для береження обовязуючої сили закона“, дальше таке нарушуване повинно безпробовочно бути залишене. Маємо на гадці практику, яка від р. 1863 установила ся в адміністративних урядах і у таких же осіб у відношенню до малоруского язика, офіційно званого наріччєм, а науково українським язиком, і до літератури в тім язичі.

До р. 1863 малоруске слово находило ся в таких самих юридичних і фактичних услівях, як єврейске, великоруске, польске, німецке і и. Не було у виїмковим положенню також і у відношенню до державного російського язика. І так в ті часи загального руху духа, ми-

Е. Семенов.

Горький і его товариші по тюрмі.

Се вже така постійна метода російського царизму по власних промахах чіпати ся тих, що були їх жертвами і казати їм покутувати за злочини, від яких вони потерпіли і за негодоване, викликане ними злочинами. І с'ім разом не инакше. Арештованя, слідства, депортації таї посапали ся на людей, що їх підозрівано о вороговане против царизмови. А щоби обманити публичну опінію, вигадують заговори, в котрий впувають видні а на приміті у правительстві давно стоячі личности, які власне старали ся удержати лад і запобігти проливу крови.

Нам відомі імена головних підозріваних: Гессен, Печехонов, Мякотін, Якубович, Кареев, Горький, таї другі еще. Ті тут наведені — се визначні вчені або великі артисти, котрі приносять людству честь.

Гессен видає часопись „Право“, що стоїть на чолі ліберального руху, Печехонов і Мякотін редагують сьміло неустраслими журнал „Русское багатство“, при котрім в співробітником поет Якубович.

Якубович знаний і у Франції, видав під псевдонімом „Мельхіа“ оден том: „В сьвітлі засуджених“, що силою і чутем рівнає ся славним „Споминам із мертвого дому“ Достоєвского. Се також записки з тюремного житя. Зовсім не молодий Якубович, член Народної Волі

віддав на услуги партії свое посвячене агітатора і свій поетичний талан. Его арештовано, придержано в в'язниці довгий час, а наконець по пародії процесу засуджено на каторгу. Силою волі, праці і терпеливості видержав Якубович тюремний лад. Він перебув і заслано, на яке відтак пішов і наконець повернув назад у сьвіт живих людей. Він остав ся вірним своїй минувшості: его перо не знало знеможеня. Его ім'я дороге Росії, котра читає, Росії, котра думає: тим то воно і зїстало засуджене на пімету автократії.

Історик Кареев також знаний у Франції: два роки тому сьвяткувала університетска молодіж его гостину в Парижі. Він ніколи не стояв в рядах борців: се лиш яко вченого ладить ся, російське правительство его захопити, позаяк він пристав до історичних поглядів голошених Лавровом і Михайловским — а яко професор добув собі мір і любов у студентів.

І яко вчений попав ся під засуд другий також історик, старий Семейский, котрий послідніми часами на бенкеті літературнім в Петербурзі поважив ся начеркнути історію російського конституціоналістичного руху.

Наконець Горький... Та хто повірить, що сей брав участь в заговорі? Не забуваючи на свое походжене, він віддавав трохи свого гроша тим, котрі нічого не мали. Завсїди брав в оборону робітників проти капіталістів, жертви проти катів. Правительство інформоване про все через поліцію, не находило ні-

коли нагоди до его арештованя. І ось его арештують саме тепер, коли він накликає до спокою і старає ся запобігти кровавим конфліктам.

Горький звівний в Франції передовсім яко поет босяків. Та либонь чи всі заприїмили як слід, як сильно підносять ті історії бродяг та другі оповіданя інстинкт бунту проти теперішних умовин житя. В „Томі Гордееві“ устами Маякіна проголошує Горький свободу, цілковиту свободу для всіх людей. В своїм першій драматичнім творі „Міщани“ дає нам тип борця Ніля, котрого его опікує зове соціалістом, котрий боре ся проти своїх опікунів, своїх зверхників, проти антисемітів, котрий голосить, що, о права не просити, а брати треба їх силою, що паном житя повинен бути, той, що працює і що свині і злодії, котрі нам приказують не завсїгда будуть панамі.

„Міщани“ значають різко моральну фігуру Горького таку, яку знали ми вже по трохи з его легенд і поем, з котрих найкраща „Буревісник“, яка є заразом і знаменна, позаяк в алегоричній формі заповідає справдішню бурю, котра прочистить наконець Росію.

І як раз сего „віщуна бурі“ хоче

*) Міщани в переводі Марусі Полтавки із потрегом автора і простою переломовою можна набувати по ціні 1 кор. в видавника — тов. укр. студ. „Січ“ в Чевнівцях (Руска 15.) і всіх руских книгарнях.

правительстві в Горькім убити. І ми питаємо отсе всіх вільних горожан всіх цивілізованих країв, питаємо їх, чи хочуть они оставати байдужими на ті злочини, чи допустять до того, щоб російські власти тих письменників здавали в тюрмах кріпостей і в глибинах сніжистих пустарів Сибєрії...

Я вже казав, що се метод царского правительтва: Я наведу іно два приміри. Перший дотичить Лаврова — его арештовано, суджено і засуджено за поезії, що появили ся десять літ перед арештованем і за ширене ідей грозячих поваленем існуючого устрою. Та на щасте удало ся Лаврову засланому на північ втечи при помочи своїх другів і лодєвність не втратила в нім одного з найбільших вчених свого часу.

Вільш трагічною була доля славного Чернішевского.

Ніхто не дізнав ся ніколи, за що він в р. 1864 зїстав арештований, засуджений на каторгу, а наконець погребаний в далекій глибині Сибєрії. З „Мемоарів Сенаторских“ друкованих в „Дзвоні“ Герцена і зі „Споминам одной високої личности“ Никитенка — дізнали ся опісля, що коли в Раді Стану кількох членів судячих в послідній інстанції Чернішевского, не найшли в его справі ніяких юридичних мотивів до засуду, тогди шеф жандармерії князь Долгорукий принїс їм тайні акта III-ої секції і судді зміняли думку. Які се були тайні папери? Ніхто сего не знав.

Поет Алексій Толстой, приятель імператора Александра II-ого; хотів вета-

сли, діяльності і поривів до просвіти виходив великий місячник „Основа“, де печатилися в малоруській мові крім белетристики також статі наукового змісту; тоді видавалися в тім язиці духовні і наукові твори, брошури для народу, учебники, переклади, закони. Та від р. 1863 положене малоруської літератури нараз фактично цілком змінило ся, хоч юридично остало таке саме, бо давні закони не змінили ся, а нових не видано. Що-ж таке стало ся?

В липні 1863 р. адміністрація з цілком незрозумілих причин і без всякої підстави видала що-до малоруського языка заборонючий об'язник, котрого зміст неоправданий ні історією ні наукою ні фактами ні потребами життя ні державними інтересами. А тимчасом, завдяки тій чисто адміністративній забороні від р. 1863—1872 могла на українським язиці вийти всего лиш одна книжка, і то випадково, хоч цензура була завалена малоруськими рукописами і хоч в законі що-до малоруського слова не змінило ся аж ні причиною ся ні йти. В р. 1873 адміністрація у своїй практиці що-до малоруського слова нараз помякла; але в р. 1876 знов без всякої підстави видала новий важний об'язник, котрого частину що-до сліварів і театру в р. 1881 заступлено таким самим об'язником. І справа таким способом тягне ся доси, все зависиме лиш від уподобаня адміністрації, раз більше м'якше, то знов більше суворого, а все таки однаково незаконного.

Наслідком того переслідуваня малоруського слова було те, що у нас в Росії переводні, наукові і духовні твори в малоруській мові не можуть появи́ти ся в печаті, а всі просьби о дозвіл, видавати в малоруській мові газети, журнали, брошури, учебники і т. д. завісиди

вити ся за Чернішевським і вибрав до сего нагоду, коли оба він і цар були на ловах в зимі 1863—1864 р. Александер саме приостав з Толстим на убочі і спитав:

— Що нового чувати в російській літературі?

Толстой відповів: — Російська література надягла жалобу з приводу несправедливого засуду Чернішевського...

Александер перебів розмову сухим тоном: — Прощу тебе, Толстой, не згадувати мені ніколи про Чернішевського. — І він раптом відійшов від сьмілого поета.

Нині знаємо те, чого перед 40 роками ніхто не знав.

Чернішевського обжаловано, що він написав революційне і анархістичне письмо до поета Плещеева. Коли при послідній індагації показали жандарми Чернішевському той архи-секретний документ, він признав, що почерк справді его, але листу сего він не писав. Силуваний до дізнаня, він взяв знова лист, прочитав опять і повторив, що письмо се таки не походить і не може походити від него. Одначе заки віддав его президентови слідчої комісії, оглянув ще листок до світла. І ось сконстатував, що коли его листовий папір великого формату мав яко фабричну марку рік 1864, сесь підроблений і его іменем підписаний носив дату р. 1863. І се фальшперство ще більш безличне і грубе як оноді в звисній афері Драйфуса — перейшло в історію російського Драйфуса незамітно.

Але нині годі було допустити, щоб те що вчинив Александер П. з Чернішевським, посьмів Николтій П. і его нужденне окружене з лорком і его товаришами. Протест літератів сьвіта чейже є на стільки сильний, щоб сему рішучо оперти ся. *Із Л' Європена.*

постигала сумна доля заборони. Адміністрація підриває тим способом суспільну і особисту діяльність малоруської інтелігенції в справах просвіти, літератури, розвитку національних духовних сил і рідної культури, та убиває силу руського народного духа, занадто потрібну для розцвітту рідного краю; сама-ж для малоруського народу нічого позитивного не зробила, так що конець кінцем вишло, що малоруський народ чим-раз більше тратить під собою підвалини життя, вироблені віками на ґрунті національної вдачі і історії, і страшно лишив ся позаду, одичів та вражає своєю неписьменністю, деморалізацією, некультурністю, упадком моральності і застрашаючою темнотою, котра гамує рішучо всі діла і почини. Тимчасом о тім самим народі сторонні подорожники вже в 17 століттю писали похвали, одушевляючи ся его добротою, культурністю, грамотністю, релігійністю, обичайністю і громадьянським житєм (гл. пр. „Подорожя антиох. патриарха Макарія“ москов. видане 1897 р., де говорить ся о малоруським народі як раз в році прилученя України до Москви). Ба, колись той народ був жерелом просвіти для Великоросів.

(Конець буде).

Дам — не дам...

Ще того самого дня, як вийшов у світ обговорюваний нами в попереднім числі маніфест Николая II. появило ся через кілька годин іще й друге „отверте письмо“ царя до російського населеня в виді рескрипту до мін. внутр. справ Булігіна. Сей рескрипт, хоч і він, про всякий случай, оперує загальними — ріжнить ся одначе основно від попереднього маніфесту навянного самодержавною завязаністю і доказує найліпше, що цар і его найблизше окружене не можуть опанувати теперішньої ситуації в Росії і раз заповідають поворот до скріпленого самодержавія, а там і заповідають якийсь уділ народу в управі. Рескрипт до Булігіна звучить:

„Алекса́ндре Григоріевичу! Згідно з давнім звичаєм російського народу, щоби в днях радости і смутку висказувати престолови виявленя своєї почуваня, зібравши шляхти, земств, торговельників і громад з цілої Росії переслали цареві з нагоди річниці уродин наслідника престоло численні желаня з заявою готовости посвяченя для корисного покінченя війни цілого маєтку, як і всіх своїх сил для удосконаленя порядку в державі.

В моім і в імени царячі поручаю висказати всім підданым подяку за висказані лояльні почуваня, які в теперішніх тяжких часах тим радіснійші були для нас. Моім бажанем є, щоби через сильну працю правительства і досвідливі сил суспільности осягнути здійснене моїх замислів, звернених до добра люду, удержати неуменшеними російські границі і порядок.

Отже я рішив покликати від тепер при Божій помочи найдостойнійших, посідаючи довіре населеня і населенем вибраних мужів до участи в випрацюваню і нарадах над законодавчими проектами.

Узглядаючи окремі відносини у вітчизні, ріжнородність народних племен і слабкий в деяких частях розвій горожан, заводили російські володарі в своїй мудрости реформи відповідно до зрілих потреб, але у відповіднім по собі наслідстві і порядку та заховували при тім злуку сильної історичної звязи з минувшиною, як запорукою тривкості і сил сих реформ в будуччині.

Піднимаючи тепер сю реформу і будучи пересвідченим, що знакомість місцевих потреб, розсудне і щире слово літних вибраних мужів заповнять плідність законодавчих праць на правдивий пожиток народу, передвиджую рівночасно ціле скомпліковане і трудність здійсненя реформи при безуслівнім береженю ненарушимости основних законів держави.

Тому знаючи Ваш довголітній адміністраційний досвід, дінячи Вашу спокійну постійність, я признав відповідним зарядити під Вашим проводом окрему конференцію задля нарад над способами здійсненя сеї моеї волі. Нехай Бог уділить благословеня мому підприємтю! Най Бог підмагає Вас в успішнім виконаню сего підприємтя на добро повіреного мені Богом народа!

Николай II.

18 февраля 1905. Царске Село“.

Генезу сього рескрипту подають приватні вісти з Петербурга таку: По оголошеню самодержавного маніфесту зананувало в Петербурзі крайне обуренє. Здавало ся, що прийде друге 22 сїчня тільки із зміненням кінцем, дарма що подіяція позаряджувала все, що можливе для удержаня ладу, пообсаджувавши прим. війском усї фабрики. Та тепер населене вийшло було не голіруч; у революціонерів мають рішучо бути складені оружя. День 19. лютого ст. ст., річниця знесеня кріпацтва були все добую свободолюбних заворушень в Росії. Та не лиш настрої населеня заважив тут. Ще більш перекооуючо промовили до царя телеграми із поля борби, де Куропаткін ратує ся із рознукою пропадаючого із обіймів японського перстеня. Серед такої ситуації вийшов у світ рескрипт до Булігіна, який захопив зовсім непоодівано не лиш Тренова й поліцію, що вже аранжувала банди ножівників для нападі на робітників, але також і прочих міністрів.

Рескрипт мав за ціль успокоїти і примирити населене. Ту свою ціль він до певної цілі осягнув, бо предказувані на той день великі заворушеня не наступили. Російська преса впрочім витає его із дуже уміркованою радостію, як заповіт конституційного життя...

У пресі російській появило ся у той день чимало далекосяглих статей, що згадуючи важні роковини наданя волі поривають теперішнє положене Росії із тодішнім і домагають ся покінченя війни за всяку ціну. „Коли“ — як казав колись при кінці кримської війни гр. Буднов — „не можем і не вмієм воювати, то треба мирити ся“. Думки про цивілізоване Хін і Корей треба кинути, коли й дома так багато гнилі. І за сим перечисляють часописі все, що гнобить російське серце. А тягару на тім серці є через край. Ось берім тільки долю російського мужика. 40 літ минуло, як знесено кріпацтво, але лише 1904. р. знесено право, що того свобідного чоловіка вільно безкарно бити різкою. Лиш тогід став російський мужик чоловіком, коли стане він — питають „Кіев. Отг.“ — повноправним горожаном? Колиж справді покінчить ся формальна забава в жмурки царського правительства з народом із перекликуванем: дам не дам — свободу.

Політичний перегляд.

Австрія. Доказом недовіря суспільности до військової управи загалом а до військових шпиталів з окрема була дискусія над наглядчим внесеном посла Шумаера, про яке ми згадували вже в попереднім числі. За наглядчостию голосувало аж 84 послів, а проти 45. Позаяк до ухвали наглядчости треба аж двох третин голосів, то вона вправді перепала хоч лише одним голосом, однак переважаюча більшість 84 голосів проти 45 хіба ясно висловили думку послів про сю справу, як і про відповіді на інтерпеляції послів, в яких стереотипно заперечувано всі жалоби. Війскову управу уратували в сїм случаю голоси католицького центруму і Кол-а, яких видно доля жовнярів зовсім не болить. Слідуюче засіданє в четвер.

Угорщина. Передвчера приймав цісар на довготриваючих авдіенціях угорських політиків гр. Зіхи, бр. Банфі і М. Фалька. Авдіенція гр. Аппоніого, Е. Годесси і І. Тота

відбувають ся нині, нереслухуваня прочих політиків визначені на середу, четвер і п'ятницю. Розуміть ся, що ситуація політична ще не прояснила ся. Все розбиває ся о те, що годі найти терен для коаліційного правительства. Будапештєнські дневники удержують, що цісар згодив ся вже в засаді на митовий розділ обох половин монархії.

Італія. Президент італійського кабінету Джіолітті а за ним і прочі члени кабінету подали ся до дімсії. Король ще застеріг собі децizio в сїй справі. Офіційально причиною уступленя Джіоліттіого має бути „дуже лихий стан его здоровля“, а на ділі мусів він уступити через наслідки викликані обструкцією італійських залізничників. Джіолітті се муж, який має за собою визначну політичну карієру. При послідних виборах до палати послів вийшов він побідоносно і то з великою більшістю. — Рівночасно із вісткою про дімсію Джіоліттіого зібрав ся центральный комітет залізничників і рішив залишити обструкцію. Італійські залізничники курсують вже правильно. — Слідуючий кабінет в першій лїнії займе ся перерібною закона про страйки і полюбовні суди.

Росія. Рескрипт царський увільнив із варшавського генерал-губернаторства кн. Черткова, приділюючи его до царського почоту, а наслідником его іменував атамана донських козаків, генерал-поручника Максимовича. Се має бути дуже енергійний чоловік, якого тепер треба Росії в Конгресівці, де заворушеня тривають безпереривно. У Варшаві справді вибух страйк поліції. Прохожих перешукують по дорозі, чи не мають зброї. Богато польських письменників і журналістів поарештовано. Дня 2. марта було у варшавських в'язницях около 3.000 осіб. Від 20. сїчня до 1. марта обложено у Варшаві адміністративними карами 327 осіб.

Листма з краю.

Із Селетина.

Вже від давна мож було завважати якась тайне заворушенє, якісь допити і збори між гуцулами, що самі з себе бажали мати і у своїм місті „козаків“ по приміру досресних сіл. За се діло взяв ся місцевий надучитель п. Огілло Есгольц — в протягу місяця вписав в товариство 400 голів — і на день 12. лютого н. с. скликав загальні збори, щоб заснувати зглядно отворити „Січ“ на основі затверджених статутів.

Море цвітїстого люду, бо число досягало 3000 голів, залагло леваду над річкою Сучавою. Сторожу почесну творила „Січ“ зі Сторонця, що в комплекті зі своїм кошовим окружила трибуну, звідки мало голосити ся слово козацке. Перший промовив сам ініціатор і покликав на батька кошового п. Юрія Воротняка, учителя з Молдави а на матку вибрано п. Ольгу Есгольцову. Удїлено голосу п. Олекі Дашкевичу, що пояснив статисти а потім вибрано старшину і стали роздавати сїчові відзнаки. Око і серце радувалось, коли з сотці молодцїв стало рядом і повторяло приречене вірно служити товариству. Потім забрав слово о. Осип Фадїєвич, сьвященник зі Садови і пояснив ту ціль товариства, яка не є в статутах, пояснив моральне значіне товариства, що в єдности має стреміти до здійсненя народної ідеї і до поліпшеня побуту гуцульського люду. По їм говорив п. Михайло Дашкевич, учитель зі Шапта. В ярких словах представив положене гуцулів, розкрив їм усю їх нужду — вияснив причини того і палко

загірав їх, щоб змінили дотеперішній свій спосіб життя, щоб в байдужності не ставали жертвою визискувачів, щоб послаючи діти до школи, освітою здобули собі назад те, що втратили. Шануючи свою честь, здержуючись від всяких екстремів спокійно а певно, не піддаючи ся ніяким намовам, залишаючи легкомудність свою — можуть бути певні свесї побіди над неправдою. Серед бурливих оплесків потакунань і признань, добараючи ярких слів потрясав бесіди, перви слухачів, що так довго набоділі не могли довгі часи знайти слів для себе, не могли прилюдно сказати, що їх болять. Одусевлені гуцули плакали, раділи, бо бачили, що ті пани в сурдутах знають їх жите і розуміють їхне серце. Бесідник скінчив і довго лунали одусевляючі оклики, аж забрав голос п. Т. Джуманюк, що порівнюючи Японію з Росією доказував, що не оруже а лише просвіта в силі побіди і найтяжшого ворога. Останній забрав слово кошовий і подякував присутній інтелігенції за участь в громадянським святах і в останнє загірив нове товариство покликком до солідного поведення і до сповнення приречення „по козацькому звичаю“. З хоругвою на чолі рушила нова „Січ“ під проводом надучителя п. Есгольда (его вибрано за кошового) і „Січ“ стороненца походом через місто, вказуючи здивованим мешканцям „що в громаді сила“. Из присутніх гостей годі не надміряти п. адюнкта Федоровича зі своїми товаришами по чину, панство Калюків зі Садови і (O, Wunder!) о. Тодана з Плесою з женою, що тим більше впадало в око, що місцевий панотець Палєвич, воріг усякої свідомости національної, мав лице не явитись на зборах.

O. Василевич.

Из Наддністрянщини.

Дня 26. м. м. обходив о. ексарх Мелетій Галіп парох в Брідку свої іменні. З сеї нагоди устроїли сусідні учителі сему заслуженому сьвященникови гарну овацію, відсвяткували вечером перед верандою кілька хороших пісень, по чім п. Омельський в своїй привітній промові підніс заслуги ексарха Мелетія, спімнувши межі иншим, що він як сьвідомий Русин, держачи руский прапор високо, йде сміло вперед, не зважаючи ні на просьби ні грозьби своїх впливових противників, бо ему справді розходить ся о культурне здвигнене свого народу, а не о особисті почести. Відси походять і его згідливсть з учительством. Вкінці зложив ему в щирих словах бажання, а хор заінтопував гучне „многая літа“, котрого дуна відбиваючись від скалд, розлила ся по наддністрянських галях.

Межи численними тостами, які підношено підчас гоїного приняття у о. ексарха забрав слово також надуч. Омельський, зазначаючи в своїй бесіді, що учительство чуло ся мило спонуканим звелічати се торжество, аби сим показати, що воно не е ворогом церкви і клиру, як се голосить „Народна“ (з)Рада, і вміє пошанувати гідних сьвященників. Протерей Бежан тостував відтак на честь учительства.

Гість.

Росія й Японія.

Біля Мукдена йде вже через кілька днів бій, що рішати має вислід цілої борби. Як би й неточні та пересаджені були денешні і що наспіла із поля борби та доносили вже про цілковите розбиті армії російської, то не мож сему заперечити, що положене Куропаткіна розпучливе. Японці, як виходить і з его рапортів, окружили его армію величезним півоколесом, яке що раз більше затішено ся. Росіяни помімо розпучливих зусиль тратять одну позицію за другою, а в деяких місцях вдало ся вже Японцям проломити їхню боеву лаву. Ось послідні телеграми із поля борби:

Токіо, 6. марта. (Бюро Райтера). Маршалок Ояма окружає дальше величезним рухом російську армію з обох боків. Фронт его творить величезний каблук з основою на ріці Ша. Праве крило сягає аж до сторін на схід від Фушун, ліве аж до сторін на захід від Мукдена. Ояма стісняє що раз більше ліній окружуючі армію ген. Куропаткіна. Куропаткін старає ся всіма силами здер-

жати похід японського войска наперед, відніраючи атаки на російські крила і на центрум.

Мукден, 6. марта. (Бюро Райтера). Здає ся, що настануть надзвичайно несподівані події воєнні. Вісти, які одержали Росіяни, доносять, що на фронті російським були чинні лиш 3 дивізії японські. Здогадують ся, що войска неприязельськи у величезній силі машерують на Телін і що можливе є, що подучене з Хінами буде відтяте. В Мукдені настав оживлений рух. Всі дороги, іменно же колові переповнені транспортами войска, стяганими з великим поспіхом, щоби ставити опір ген. Ноґови. Вість о подіях, які від трох днів відбуваються ся на правім крилі, з'електризувала армію російську.

Нючван, 6. марта. (Бюро Райтера). Упадок Мукдена уважають за дуже близький. Вчера удадо ся ген. Ноґі відтяти відділ російський, зложений з 4 сотень козаків і 26 пушок, котрий старає дістати ся до Мукдена. Японці побідили его і змусили уступити оя до Теліна. Інші висунені наперед відділи Росіяни, котрі повликали до Мукдена для скріпленя, побідили Японці також і они одержали приказ уступати до Теліна. Після послідних звітів Росіяни лагодять ся до відвороту з Мукдена і палять нагромаджені на тамошнім двірці залізничні запаси.

Льондон, 6. марта. Кореспондент бюра Райтера доносить з головної квартири ген. Куропаткіна: Японці побідили незвичайно на другім боці ріки Гун; они побідили окремо дві прибувші недавно дивізії XVI. корпуса. Росіяни потерпіли великі страти; Японці забрали їм велику масу амуніції.

Мукден, 7. марта. Борба артилерій тривала дня 6. марта аж до заходу сонця. Обі сторони удержали ся на становищах. Нічний атак на центр і ліве крило Росіяни відперли. Перед Котулїнським провалом лежить 2000 японських трунів. Нині досвіта розпочав ся поновний завзятий атак артилерій на Мукден.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. марта 1905.

Обсада визначних становищ в ерархії буковинської православної церкви — як довідемо ся із вповні достовірного жерела — наступить вже в найближчих днях. Між тими буде найдити ся також і іменоване о. ексарха Мелетія Галіпа на уряд консисторського совітника.

Відносини в учительським семінарі. На однім із послідних засідань парламенту внїс пос. др. Штравхер і тов. інтерпеляцію до міністра просвіти в справі невідрадних відносин, які панують в черновецьким учительським семінарі. Інтерпелянти вказують на те, що фреквенція заведена є дуже значна (в році шк. 1902/3 — 485 в році шк. 1903/4 — 348 а в році шк. 1904/5 — 347) хоч єй значно спиноє недостача місця й иньші мотиви, учительське тіло має більше чим 30 членів, а помімо того все містять ся в однім заведеном під управою одного директора, а не треба їй на се забувати що в наших семінарі вчуть ся і кандидатки і кандидатки учительського званя. Інтерпелянти добачують вихід із сего положеня в поділї семінаря на два самостійні заведеня мужеске і дівоче. — Черновецького семінаря не може спускати з ока й руска сусильність, бо у нїм все ще розвельможнює ся німеччина, хоч его питомці мають відтак іти на села вчити майже виключно діти рускі згл. румуньскі. Буковинський сойм ухвалив був ще 16. липня 1901 резолюцію, щоби правительство завело в семінарі рускі і румуньскі паралельні відділи, у яких би наука релїгій, практичної методики, викаладової мови, арифметики, геометрії, історії натуральної і гр. прав. церковного співу відбувала ся у мові рускій згл. румуньскій. Над сею справою раддила й рада шкільна і відослала дотичні внесення до міністерства просвіти, як видно із єї пасьма до краевого відділу з дня 6. червня 1902 ч. 7863/01. — одначе й досі помімо поновлюваних ухвал у

послїдній сесії соймовій — нема ніяких реформ міністерства в тій справі. Та буковинські Русини мають хіба повне право домагати ся руского семінаря учительського, коли прим. в Шкеску удержує австрійське правительство 3 семінарій мужескі а 2 дівочі, а всі они разом мали 1902/3 р. ледви 570 учеників.

Ювілейний концерт Мішанської читальні, на яким явив ся і краєвий президент др. Бляйлебен, випав дуже гарно. Подрібне справоздане подамо в слїдуючїм числї.

Буковина а справи промислові. Пос. Штравхер внїс до мін. судівництва інтерпеляцію, в якій домагає ся, щоби в Чернівцях введено в жите суд промисловий предвиджений законом із 27. листопада 1896. ч. 263.639, що став правосильним д. 1. липня 1899. якого задачі є між иньшим полагоджувати спори між роботодавцями а робітниками. — В неділю відбули ся збори скликаї тут. купецким товариством, на яким пос. Штравхер критикував реакційні постанови проекту промислової новелі, внесенї тепер в парламенті. Відтак обговорювали зібрані невідповідне поведжене черновецької ради мійської супроти черновецьких промисловців.

Буковинські почти а рускі адреси. Дня 3. марта с. р. дістав я в урядї поштовім в Лукавці н. С. враз з мою почтою також одно число часописи адресованої до мого брата Володимира, що є в Черешенці н. Бергомет н. С. Очевидно часопись заблудила. Заходить лиш питане, чому она заблудила? Заблудила, бо адрес був... гадаєте може не читкий — ні, читкий, друкований — але руский!! В такій самій спосіб і з той самої причини блудили до мене посилки тов. Мандрика, що був у Мїгові, о. Маланчука з Лукавці і иньші, так блудять очевидно і мої часописи, коли я мушу, що друге число майже реклямувати. Чи се Дирекцію почт нічо не обходить? Чи гроші плачені Русинами не такі, як гроші Німців? — *I. Морозик* в Майдані Лукавці.

Из Кучурова великого пишуть нам: В пятницю дня 24. лютого с. р. у 9-й год. вечером вибух в стїнї помешканя учит. п. Соневицького огонь. Члени нашої „Січі“ А. Карча, Ів. Карча, Ів. Вильюк, П. Братко, С. Демян і иньші, що прибули сейчас із читальні до ратунку, здусили ворога. Шкода не дуже велика, бо поміч була більша як воріг, котрий мїг був за допомогою вітру, того дня пануючого, грїзно розширяти ся між сусідними стодами і хатами. — *Присутний.*

Оповістки:

Из тов. укр. студ. „Січ“. В середу д. 8. III. о год. 8. веч. відбуде ся в льокалі товариства відчит т. Ярослава Весоловського: „Про російські земства“. Вступ вільний. — За научний кружок *В. Домбровский.*

Отворене „Січі“ в Устю-Путилові відбуде ся дня 12. марта 1905 о 12. годинї в полудни на площі коло церкви. — За тов. „Січ“ *Петро Форай* тимч. кошовий, *Федір Гаврилайчук* писар.

Руска Бурса в Кіцмані. В місяці лютім 1905 надїсали жертви на кіцманську бурсу слїдуючі добродїїки і добродїї: На вечерку в Погорильцях зібрани п-ї Геневефа де Фрунда учителька із Горосівців і п. Н. Князький учитель із Василева 28 кор. 10 сот. На похороні теї надучителя Дмитра Падури в Боянчуку зложили на бурсу о. Бурак із Юрївців 6 кор., о. Драчинський із Товтрів 2 кор. і місцевий парох о. Тарнавський 2 кор. разом 10 кор. Шининські січовики-аматори із представлень 5 кор. 76 сот. Часть чистого доходу із вечерка устроєного учительським тілом із Глинци 10 кор. Часть доходу із вечерка устроєного „Кіцманським Бояном“ в Кіцмані 50 кор.; при касї на вечерку кіцманським зводили ласкаво зложити надвишки в користь бурси, а то: о. Тиминський 3 кор., п. Н. Спїнул інспектор із Вашківців 2 кор., п. Патапєвич надучитель із Давидівців 1 кор., п. др. Воевідка 1 кор., п. Бендевський нотар із Кіцмана 3 кор., о. Іванович із Кіцмана 3 кор., п. Гросар канцелїст із Кіцмана 2 кор., п. Веронїка Бульбук учителька із Мамушина 2 кор., п. П. Андрюк надучитель із Шинківців 2 кор., п. Іларій Федорович професор із

Кіцмана 3 кор., п. Шадковський учитель із Веренчанки 2 кор., п. др. Тайбер ц. к. адюнкт судовий із Кіцмана 6 кор., п. Е. Семака інспектор податковий із Кіцмана 2 кор., п. Краль управитель старотства в Кіцмані 8 кор. і п. Сергій Шпоїнарівський директор кіцманської гімназії 2 кор.; п. Іван Прокопович зібрав на кіцманським вечерку суму 47 кор. 25 сот. від слїдуючих добродїїв: п. Іля Семака 1 кор., п. Гросар 10 кор., п. Андрюк Пилип 10 кор., п. Матей Григорович 20 сот., п. Дмитро Бажан 1 кор., п. Е. Томоруг 20 сот., п. Сидір Томоруг 1 кор., п. Тодор Руснак 35 сот., п. Бабель 1 кор., п. Мадїевич 2 кор., о. Тиминський 10 кор., п. Лїнке 10 кор. і п. др. Висоцький 50 с. На вечерку у Глинци зібрала п-а Олена Вишньовська і п. Петро Ілюк суму 11 кор. 1 сот., котру зложили: п. Роман Івасюк 1 кор., п. Володимир Зедїньский 10 сот., п. Іван Бикул 12 сот., Н. Н. 9 сот., п. Кароль Крїш 40 сот., Н. Н. 20 сот., п. Грицько Іваницький 20 сот., п. Никоревич 1 кор., Н. Н. 50 сот., Н. Н. 20 сот., п. Кость де Павнел 60 сот., п. Іван Кох 40 сот., п. Долїньский 2 кор., п. Михайло Лупул 1 кор., п-а Олена Вишньовська 1 кор., п. Михайло Зота 20 сот., п. Олекса Сорочан 1 кор. і п. Онуфрїй Ілюк 1 кор. Крім того зложила на бурсу п. Петро Ткачук господар із Кіцмана 6 кор., п. Евгений Тогоєскуд старший 1 кор. і п. Володимир Морозик учитель із Черешенки 1 кор. Членські вкладки заплатили: п. Віктор Івасюк 2 кор., п. Дмитро Павнел 2 кор., п. Сидір Томоруг 2 кор., п. Евгений Павлич 2 кор., п. Петро Войновський 4 кор., п. Андрій Зугавич 2 кор., п. Дмитро Падура 2 кор., п. Осип Пастушанський 2 кор., п. Петро Лїсний 2 кор., п. Володислав Кукелка 2 кор., п. Евгений Мінтич 2 кор., п. Іван Шадковський оплату за бурсака Дребота 4 кор., п. Іля Семака 2 кор., п-ї Параскева Прокопович 4 кор., п. Сергій Шпоїнарівський 2 кор., п. Сильвестер Яричевский 2 кор., п. Кирило Окуневський 2 кор., п. Іларій Стратичук 2 кор., п. Евгений Жуківский 2 кор., п. Осип Бурачинський 2 кор., п. Іван Никорак 2 кор., п. Остап Попович 2 кор., п. Дмитро Бажан 12 кор., п. др. Воевідка 2 кор., п. Іларій Федорович 2 кор., п. Дмитро Маріячук 2 кор., о. А. Сїмович 2 кор., п. Троїфон Лікперда 2 кор., п. Денис Омельський 2 кор., п. Степан Костинюк 2 кор. і п. Денис Евстафїевич 2 кор. У члени товариства вписались із місячною вкладкою 2 кор.; п. Дамян Сїмович 2 кор., п. Василь Олексюк 2 кор., п. Григорій Варварук господар із Оршівців 1 кор. і п. Тодор Горосидский 2 кор. п. Юліан Цурковський секретар судовий прислав дві парі одягів, дві парі черевиків і кількадесять краваток, котрі розділено поміж бурсаків. Добродїйка Христиня Маланчук із Лукавці прислала мішок колачів. Тїло учительське із Неподоківців чистий дохід із представлень „Наталка Полтавка“ 10 кор. — Всім добродїям складаємо на сїм місці як найсердечнійшу подяку і просимо й на дальше про нашу бурсу пам'ятати. — За відділ кіцманської бурси: *Іля Семака*, голова, *Денис Евстафїевич*, касиєр.

На „Народний Дїм“ в Кіцмані жартував п. Андрій Зибачинський 3 кор. Сердечне спасібїг! — За тимчасову управу: *Іля Семака*, голова, *Денис Евстафїевич*, касиєр.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Österreichische Rnndschaу, віденський тижневник, помістив на чолі 18. випуску 2 го тому із 2. марта 1905 інтересну статью голови буковинського Вільнодумного Союзу, пос. др. Аврелия Оячула п. з. „Das österreichische Problem“.

Нові часописи. Из новим роком став п. Ів. Данилевич по деякій перерві знов видавати свої „Добрі Ради“, у яких поміщує дуже багато справді добрих і практичних рад із усіх областей домашнього господарства із відділом попольсьяченим гумористичнїм. „Добрі Ради“ виходять із ілюстраціями що місяця і штують річно 3 кор. Адрес: „Добрі Ради“ — Стрїлецкий Кут. — Меньш більш з тою самою програмою, що давнїша коломайська „Зоря“ став виходити в Чернівцях популярний місячник для народа п. з. „Народна Бібліотека“. Видають М. Грабчук і А. Веретельник. Річна передплата 2 кор.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

В мясниці поручає новості для Пань і Панів.

Знижені ціни товарів футряних і артикулів зимових.

Вахляри наймоднійших виробів з т. зв. пераової шкарауни з струсевичими перами, Magabont, Pointlace, соломкові і з газу білі в різних кращах від найдорозших до найдешевших.

Футряні боа правдыві перекі, з куни, ласиці, кретові різного рода футра медвежі — до того відповідні муфи для дівчат і дітей. Футряні і суковні шапки, кучми т. зв. Persianer, Sealskin, Nutria як також барети для дівчат і дам різної наймоднійшої сорти.

Вступ на баль послідна новість великий вибір.

Рукавички Glasé, шовкові гладкі т. зв. ajour Muskelüre різної величини.

Паньчохи і зарунавки шовкові, шівшовкові, гладкі, білі і в різних модних кращах.

Черевики балеві, лякерки, білі Glasé, золоті, Chevreaux з гафтом або без него, ціжемки і півчеревики.

Хусточки до носа шовкові, гладкі, або гафтовані, з батьету полотна в різних модних кращах.

Капелюхи і краватки, атласові кляки, циліндри, балеві наймоднійші краватки.

Мужескі сорочки салынові, з шиковими і шовковими передами, ковнярики, маншети найновійшого рода.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іга фабрикатів з Фільцу, льодену,

Товари обувяні. Склад америкнських черевиків фабрика обуви Антона Чапека у Відні. Найбільший вибір різноднї обуви для панів, пан, дітей. Черевики з Chevreaux Boxealf, з телачої сатинованої шкіри і т. п. літньої сорти. Чоботи фільцові, до

Кальоші і черевики до снігу найлітні фабрикаті. у Відні, і Осина Шіхлера і Сивів в Грацу Борселіна в Александриї. Найбільший вибір пліну і т. п. в різних фасонах.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.



Шерша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютента майстерского курсу ц. к. технологічного ремесельного музея у Відні, і записаного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим*повідомляю Впов. П. Т. Публику, що я **кромі існуючого вже мого skleпу ювілярского,** в Чернівцях, Ринок ч. 9,

отворив ще

ФІЛІЮ

при улици Паньскій число 15

і удержую там великий склад етінних, столових і кишенькових годинників, із золота срібла нікля, стали з преціозними верками. іменно т. зв. „International-Watch in Schaffhausen“, „Longines“, „Omega“, „Roskopf-Patent“ і багато иньших різнородних сорт.

Рівночасно заявляю, що приймаю пові роботи як і репарації ювілерекі, в золоті, сріблі, так в Ринку під ч. 9, як і прв Паньскій улици ч. 15, де також різнородні замовлення як хронометри, ренітацийні годинники взагалі всілякі старинности лагоджу як найточнійше і під гаранцією

Надію ся протє, що Вп. П. Т. Публика як до тепер так і на дальше „волить ласкаво мене підпирати, а при закупні подарунків на різдво або на новий рік, мої склени не омине, а пересвідчивши ся о великій виборі товарів, дешевости цін і тетельній обслузі, вийде зних вдоволеня.

Поручаючи ся ласкавим зглядом, пишу ся з поважанем

Кароль Шульдц, ювілер і годинникар

63 (15—15) п. с.

записаний знаток ц. к. суду.

Оголошення Кас райфайзенських

Каса пожичкова і щадничя для громади Балк і в ці відбудє свої загальні збори за рік 1904 в неділю, 19. н. ст. марта с. р. в 2. годині попідлудню в домі Василя Коронки з слідуючим дневним порядком: 1. Прочитанє протоколу. 2. Справозданє касове за рік 1904. 3. Віляне за рік 1904. 4. Зміна в радї надзорчій. 5. Вільні внесеня і запитаня.

Георгій Коронка, голова,

Загальні весняні збори „Каси пожечкової і щадничої“ для громади Вовчинці відбудуть ся дня 19. марта 1905 1. годині по полудню в домі Семена Копачука з слідуючим дневним порядком: 1. Справозданє касове за рік 1904. 2. Вибір 2 членів старшини. 3. Вибір 3 членів ради надзорчої. 4. Вибір каспера. 6. Вільні внесеня.

Вовчинець, дня 5. марта 1905. Симен Копачук, начальник. Юрій Виктонюк, заступник голови.

Велику фотографію бук. руских послів із славної робітні ц. і к. придворного фотографа Багриновича висилає франко за 2 Корони „Руска Бєсїда“ в Чернівцях.

Хочете здоровий харч, ретельну услугу і добру станцію получити? Зголосїть ся до Мацїка при ул. Рускій ч 26. а все те там найдете.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми вже при ул. Паньскій ч. 16 10 (1—12) с. н.

«РОБІТНЮ І СКЛАД ДАМСКИХ КОНФЕКЦІЙ.»

Маємо на складі костюми, загортки, жакети, плащі і убори діточі.

Все те найновійшого крою і по мірих цінах,

Замовлення після міри і бажаня виконують ся сейчас.

О численні відвідини упрашаючи пишемоє з глубоким поважанем

Кад і Рудель.

В ДОМІ **Марії Новіцкої**

можуть дістати учениці або ученики від 1-ого мая уміщенє з цілим утриманєм і доброю опікою.

Адреса:

Улиця Ратушева

число 17 II-ий поверх.

КАНЦЕЛЯРИЯ друкарні товариства „Рускої Ради“ отворена

в неділю і сьвята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.